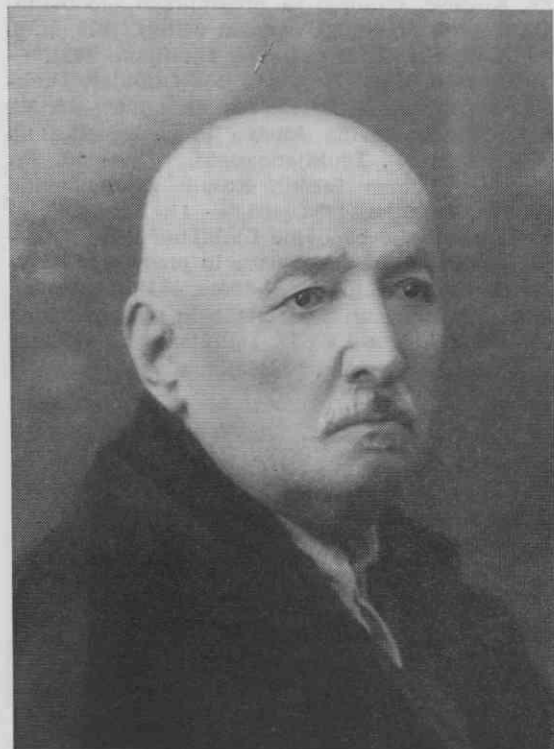

1. OGRINOV ROD

V urbarjih, v katerih so graščaki imeli popisane svoje podložnike in njih dajatve, ter v matičnih knjigah vrhniške fare se pojavijo Ogrini, ali kakor so tedaj pisali, Vogrini, okrog leta 1670, in sicer najprej v Veliki in Mali Ligojni. Moj oče je trdil, da izhaja njegov rod iz Male Ligojne. Primož Ogrin, očetov praded, je bil podložen graščini Bokalce. Po podložništvu bi se dalo sklepati, da je bil njegov rojstni dom v Mali Ligojni št. 5, ker so bili tedaj edino tu Vogrini, podložni tej graščini. Primož se je kot mlajši sin izselil v Veliko Ligojno, kjer je gostoval na hišni št. 18. Tu se je kot vdovec 14. julija 1766 poročil z Marijo Urh, ki mu je 13. januarja 1780 rodila sina Boštjana.

Hiša št. 18 je bila tedaj last Valentina Bizjaka, ki se je priženil k hiši in se poročil z domačo hčerjo Uršo Novak. Ko je Valentin Bizjak leta 1787 umrl, se je vdova 1788 vnovič poročila z Matevžem Dolgonjivcem in po njegovi smrti 1792 še tretjič z Boštjanom Cankarjem, pradedom Ivana Cankarja.

Primož Vogrin je umrl 11. marca 1782, star menda 70 let. Sin Boštjan se je izučil za kovača. Dne 4. aprila 1804 je Boštjan Cankar prodal Boštjanu Vogrinu za kovačijo primeren prostor, »Vrtec« imenovan, za 25 fl. dež.

Simon Ogrin ob 70-letnici

veljave. Tu je Boštjan Vogrin sezidal hišo s kovačijo, ki je dobila št. 32.

Še prej pa se je Boštjan 23. maja 1803 oženil. Nevesta je bila najdenka iz tržaške najdenišnice, Barbara, ki jo je vzgojil Jakob Umek, po domače Čuk iz Male Ligojne št. 7. Ob poroki je bila stara 24 let. Stanovala sta v Merlakovi bajti v Veliki Ligojni št. 10, kjer se je 13. februarja 1804 rodil njun prvi sin Matija; Boštjan se je nato preselil v svojo novo kovačijo. Tu se je rodil 4. oktobra 1805 drugi sin Luka, 19 dni nato, 23. oktobra, je Boštjan umrl za vročično boleznijo. Vdova Barbara se je 19. marca 1811 vnovič poročila in se preselila na Staro Vrhniko št. 55. Prvorojenec Matija se je izučil kovaštva in je ob polnoletnosti prevzel očetovo kovačijo v Veliki Ligojni. Drugi sin Luka, slikarjev oče, pa se je izučil za krojača in se poročil 25. junija 1832 z Marijo Skubelj na Stari Vrhniki št. 23.

Leta 1756, ko so po nalogu cesarice Marije Terezije popisali vsa posestva, je imel Andrej Kenk na Stari Vrhniki št. 23 poleg bajte še majhen vrt, eno njivo in majhen gozd. Bil je podložnik logaškega gospostva in je veljal za tretjinarja. Pri hiši se pravi še danes »pri Andrejčkovcu«. Njegova hči Urška se je prvič poročila z Jakobom Deželo, po njegovi smrti pa 21. julija 1776 vnovič z Matevžem Skubljem, sinom bajtarja iz Podlipse št. 10.

Dne 23. oktobra 1780 se mu je rodil sin Simon. Ta se je 7. februarja 1803 poročil z Magdaleno Prošnik, rojeno 13. julija 1772 v Podlipi št. 18. Simon je bil mežnar pri podružnici sv. Lenarta na Stari Vrhniki.

Dne 21. januarja 1811 se je rodila Simonu in Magdaleni hči Marija. V mladosti je doživela huda povojna leta, zlasti lakoto leta 1817. Rada je pripovedovala, kako jo je mati poslala po lonec kislega zelja, pa ga je na poti domov vsega pojedla. Marija se je 25. junija 1832 poročila z Luko Ogrinom, kateremu je Simon Skubelj prodal ob tej priložnosti svojo posest. Simon Skubelj je umrl 3. januarja 1823, njegova žena Magdalena pa šele 27. marca 1838. Luka in Marija Ogrin sta imela šest otrok, od katerih pa so odrasli le trije: Luka, Gašper, pozneje zidarski mojster, in Simon, ki se je rodil 6. oktobra 1851.

2. PODOBARSKI VAJENEC

Oče Luka Ogrin je umrl že 24. decembra 1858. Najmlajši sin Simon je bil že zgodaj vključen v kmečko delo. Za šolo je bilo malo časa. Kot večina vaških fantov je obiskoval ljudsko šolo na Vrhniki le ob dnevih, ko je bil verouk. Zato je bila njegova osnovna izo-

brazba zelo pičla. Pasel je živino na vznožju Kurena in se zabaval z rezljanjem majhnih kipcev. Navdušili pa so ga zlati svetniki v domači cerkvi in želel je, da bi tudi on znal take kipe izdelovati. Pa še eno željo je imel. Sosedov Peter, ki je kot vojak služboval v Italiji, mu je pripovedoval o lepotah laške dežele, zlasti o Benetkah in je tako mlademu fantu vcepil hrepenenje po južnih krajih. Še nekaj je napravilo na malega Simona močan vtis. Ko je bil star štiri leta, ga je mati vzela s seboj v Ljubljano. Tam sta obiskala tudi frančiškansko cerkev, ki jo je prav takrat slikal Matevž Langus. Leta 1867 pa sta slikala prezbiterij farne cerkve sv. Pavla na Vrhniki slikarja Janez Wolf in J. Borowsky, prvi figuralno, drugi ornamentalno. Tudi cerkvena slikarija ga je mikala, a zmagali so zlati svetniki. Jeseni 1867 ga je peljala mati v Ljubljano in dala v uk podobarju Avguštinu Götzlu v Rožni ulici št. 21.

Avguštin Götzl je bil potomec kranjske rodbine Götzlov, ki so bili podobarji in pozlatarji, nekateri tudi slikarji v Kranju. Avguštin, rojen 15. januarja 1843, je ustanovil ljubljansko vejo podobarjev.

Leta 1863 je kupil v Rožni ulici hišo št. 21, ki je bila med letom 1740 in 1766 last slikarja Franca Jelovška. Kot vajenec je stanoval Simon pri svojem mojstru.

Leta 1856 se je na ljubljanski realki odprla večerna in nedeljska šola za obrtnike. Mnogo vajencev pa ni imelo zadostne osnovne izobrazbe. Za te je mestna občina ustanovila pripravljalni tečaj, kjer so jih učitelji osnovne šole pri sv. Jakobu poučevali v branju, pisanju in računstvu.

Tako je tudi Simon Ogrin obiskoval od 1. sept. 1867 do 30. oktobra 1870 nedeljsko šolo pri sv. Jakobu, ki jo je vodil Andrej Praprotnik (1827 — 1895). Poleg nedeljske šole je od 12. oktobra 1868 do 6. novembra 1870 obiskoval še nedeljsko obrtno šolo, kjer so se vajenci vadili v prostoročnem risanju od 8. do 10. ure dopoldne. Pouk je bil v risalnici realke, ki je bila v 1. nadstropju starega liceja na Vodnikovem trgu. Risalnica je bila obrnjena z okni na nekdanji Šolski drevored ob Ljubljani. Risalne mize so bile še iz dobe slikarja Herrleina (1739—1817), ki je bil prvi učitelj risanja na državni risarski šoli, ustanovljeni 1778. leta.

V šolskem letu 1868/69 je učil risanje prof. Frölich, naslednje leto pa prof. Globočnik (1825—1891). O prof. Globočniku piše slikar Ferdo Vesel v svojih Spominih, da ni znal poučevati.

Med vajensko dobo je Simon Ogrin zopet videl slikarja Wolfa kar dvakrat pri delu: 1868 je Wolf naslikal na zakristijski steni cerkve sv. Jakoba sončno uro s Kristusom, ki prihaja k zadnji sodbi, naslednje leto pa

je Wolf naslikal na isti cerkvi oltarno kuliso za glavnim oltarjem.

Triletna učna pogodba je potekla jeseni 1870. Na podlagi potrdila Avgušтина Götzla, da se je Simon Ogrin v treh letih popolnoma izučil v svoji stroki, nadalje na podlagi spričeval, da je nedeljsko šolo dovršil s prav dobrim uspehom in da je v prostoročnem risanju odlično napredoval, mu je pomočniška komisija 12. novembra 1870 priznala, da je kot podobar in pozlatar popolnoma izučen. Učno pismo so podpisali Avguštin in Leopold Götzl ter akad. kipar Franc Zajc.

Ker je imel Avguštin Götzl tedaj v delu veliki oltar za Dobrnice, je ostal Simon Ogrin še nekaj časa pri mojstru, nato pa se je vrnil na Vrhniko kjer je v cerkvi sv. Trojice prenovil oltar sv. Antona, izdelal Kristusov kip na vrhu oltarja in razpelo nad vhodom zunanaj cerkve.

Kakor je bilo tedaj običajno, je odšel nato na Dunaj, kjer je stopil v službo pri nekem dunajskem podobarju kot pomočnik. Ob prostem času si je ogledoval mesto in umetniške zbirke. Največji vtis so napravili nanj Fernkornov sv. Jurij, Donnerjev baročni vodnjak in Canovin nagrobni spomenik nadvojvodinje Marije Kristine v avguštinski cerkvi. Ob teh umetninah je spoznal, kako malenkostno je še njegovo znanje in kako nedosegljiva je umetnost, ki jo je tu občudoval.

Na pomlad 1872 je odšel z Dunaja v domovino. Spotoma si je ogledal Gradec in obiskal Vrhničana Ignacija Alojzija Jelovška, ki je tam študiral medicino. Doma je še prenovil glavni oltar na Kurenu, nato pa se je dokončno odločil za cerkveno slikarstvo.

3. PRI SLIKARJU WOLFU

Simon Ogrin je odšel v Ljubljano in poiskal slikarja Janeza Wolfa. Našel ga je pri stolnici, kjer je slikal na zunanji severni steni Jezusov krst v Jordanu. Tu se mu je ponudil za slikarskega učenca.

Ogrin si pač ni mogel izbrati boljšega učitelja. Wolf je bil odličen slikar, zelo izobražen in rojen učitelj. Svoje učence ni poučeval samo v risanju in slikanju tako z oljnatimi kakor tudi z apnenimi barvami na moker omet, marveč jih je tudi poučeval vse druge slikarju potrebne predmete zlasti perspektivo, ki jo je izredno dobro obvladal. Pripovedoval jim je o slavnih slikarjih in njih umetninah. Pri njem je Ogrin spoznal nemške romantike kot Overbecka, Schnorra in Führicha ter jih je zaradi njihove pristranosti vzljubil za vse življenje. Kot Wolfu so pozneje tudi njemu veljali italijanski renesančni umetniki za višek umetnosti, nadvse pa je občudoval Rafaela.

Poleg tega je mojster skrbel tudi za splošno izobrazbo svojih učencev. Navajal jih je, da

so brali klasike, tako nemške kakor tudi druge svetovne pisatelje, zanemarjal pa ni Prešerna in Gregorčiča. V knjižnici mojega očeta so bile poleg Prešerna in Gregorčiča Schillerjeve pesmi in drame, Goethejev Faust in nekaj Shakespeareovih dram.

Ogrin se je mojstra še v visoki starosti hvaležno spominjal. V svojih spominih je zapisal, da zna malokateri oče tako dobro vzgajati svoje otroke, kot je mojster Wolf vzgajal svoje učence.

Prvo Wolfovo naročilo novemu učencu je bilo, da naj si nabavi skicirko in naj jo nosi vedno s seboj. Opazuje naj ljudi in riše, kako stojijo, hodijo in govorijo. Sprva je risal po modelih in kopiral risbe, nato pa je slikal ornamente in cvetlice. Poleg tega je moral treti oljnate barve in pospravljati atelje.

Ogrin je hitro napredoval in kmalu pomagal Wolfu pri delu. Wolf je tedaj stanoval na Gosposvetski cesti. Hiše danes ni več. Na njenem mestu stoji sedaj semenarna. Tu je dobil tudi Ogrin stanovanje. Atelje pa je imel Wolf na današnji Titovi cesti na severni strani prvega nadstropja v t.i. Medjatovi hiši.

Nasproti Medjatove hiše je stala tedaj bolnišnica (nekdaj cerkev in samostan bosih avguštincev). Tu je bil tudi anatomski muzej. Tja je Wolf pošiljal Ogrina risat človeško okostje. Tedanji ravnatelj dr. Valenta mu je bil zelo naklonjen. Ko je videl, da dobro riše, mu je dal risati spačke. Te risbe je nato dr. Valenta razpošiljal znanstvenim inštitutom. Kot plačilo je dobil Ogrin Potočnikove risbe, ki jih je pozneje izročil Narodni galeriji.

V šolskem letu 1874/75 so se na Ogrinovem stanovanju shajali šestošolci, ki jih je zbral Edvard Volčič (rojen 1858 v Senožečah in umrl kot sodni svetnik v Novem mestu 1911). Z Ogrinom sta se poznala že na Vrhniki, kjer je bil Volčičev oče Jurij sodni pristav. Sestankov so se udeleževali med drugimi Luka Pintar, pozneje skriptor licealne knjižnice, Henrik Tuma, Fran Zbašnik, Fran Levec in še drugi. Razpravljali so o slovenski in tuji literaturi in urejali svoj list »Lipa«. Glavo za list je narisal Ogrin.

Leta 1847 je obiskal Wolfa slikar Feuerbach. Za njegov obisk sta mojster in Ogrin skupaj poribala atelje. To leto je naslikal Wolf za Sv. Jurija blizu Celja oltarno sliko sv. Jurija. Mojster je imel navado, da je raztrgal vsak osnutek, potem ko je bila slika gotova.

Tako je raztrgal tudi osnutek za sliko sv. Jurija. Ogrin je pri pospravljanju ateljeja našel raztrgane kosce osnutka in jih nalepil na karton. Tako je rešil enega izmed redkih ohranjenih Wolfovih osnutkov. Osnutek je sedaj v Narodni galeriji.

Slednjič je prišel čas, ko se je Ogrinu stara želja, videti Benetke in Italijo, lahko izpolnila. Sklenil je, da odide jeseni 1875 na aka-

demijo lepih umetnosti v Benetke in tam nadaljuje študije. Mojster Wolf ga je na Benetke temeljito pripravljaj. Popisal mu je mesto, življenje in običaje, našteval umetnine, ki si jih mora ogledati, in naročil, naj pogosto obiskuje gledališče.

Pri Wolfu je ostal do 15. avgusta 1875. Zadnje delo, pri katerem je Wolfu še pomagal, je bila freska Marijino varstvo na zunanji steni florijanske cerkve v Ljubljani.

4. V BENETKAH

Pred odhodom v Benetke je Ogrin še obiskal mojstra Wolfa, ki je tedaj slikal cerkev v Trbovljah. Na poti v Benetke se je ustavil v Trstu in si ogledal mesto in Miramar. V Benetkah ga je na kolodvoru čakal Janez Šubic, ki mu je razkazal mesto in mu preskrbel stanovanje v bližini svojega stanovanja. Ker se je šola začela šele novembra, je čas porabil za kopiranje slik v akademski galeriji.

Akademija lepih umetnosti je bila ustanovljena 1807. Svoj sedež je imela v nekdanjem samostanu S. Maria della Carità. Z njo je bila zvezana slikarska galerija, ki je obsegala večinoma umetniška dela iz leta 1798 razpuščenih samostanov.

Ko se je pričela šola, ga je prof. Molmenti (1819 — 1894) po prvih risbah premestil v slikarski oddelek. Tu je risal in slikal glave in akte po naravi, študiral anatomijo in dobival tedensko kompozicijske naloge, od katerih so nekatere še ohranjene, npr. Rafael slika Madono della Sedia.

Z Wolfom sta si pridno dopisovala. Dne 16. novembra mu je Wolf sporočil, da mu je deželni odbor podelil podporo za leto 1876. Ker mu je Ogrin pisal, da je napravil kompozicijo »Ugolino«, ga Wolf sprašuje, če je bral 33. spev Dantejevega Pekla, ki pripoveduje o usodi grofa Ugolina in njegovih. Maja 1876 mu piše, da ga veseli, ker riše akt za premijo in mu svetuje, da naj tisti del telesa, ki ga prejšnji dan nariše, naslednji dan pri anatomiji temeljito prouči in narobe. Tako ga je mojster še v pismih poučeval in skrbel za njegov napredek. Junija 1876 pa ga je povabil, naj mu pride med počitnicami pomagat v Vipavo, kjer bosta slikala v farni cerkvi sv. Štefana.

Ob koncu prvega leta je dobil dve pohvali (accesso) in sicer prvo za risanje akta v velikem obsegu, drugo pa za slikanje glav in aktov po naravi z oljnatimi barvami.

Dne 6. avgusta 1876 je bil že pri Wolfu v Vipavi. Na stanovanju in hrani sta bila v župnišću. Dekan in župnik je bil tedaj Jurij Grabrijan (1800 — 1882). Bil je Prešernov in Slomškov sošolec. Z Wolfom sta najprej osnažila stare slike, nato je poslikal Ogrin kape na stranskih stenah, Wolf pa je slikal sv.

Štefana v nebeški slavi na zadnji strani za glavnim oltarjem. Vipavsko cerkev, ki je bila prvotno gotška, so sredi 18. stoletja povečali, prezbiterij pa je ostal stari. Zato se zadnja stena za glavnim oltarjem končuje s tremi stranicami osmerokotnika. Kako naj se naslika na tako lomljeno steno slika, da bo taka, kakor da je naslikana na ravno steno, je Wolf originalno rešil.

Na velikem okviru je napravil iz vrvic veliko risarsko mrežo in jo ponoči z močno svetlobo projiciral na lomljeno steno. V to mrežo, ki ni bila zaradi lomljene stene več kvadratična, je narisal sliko po osnutku s pomanjšano kvadratično mrežo. Da je dobil močno svetlobo, je zvezal mnogo sveč v snop in tega postavil v okvirjeno mrežo, na mesto, od koder je hotel, da se vidi slika nelomljena.

Za to sliko je Ogrin napravil študijo. Naslikal je kaplana Vidergarja, sedečega v diakonski obleki na oltarni menzi, kot sv. Štefana. Po tej študiji, ki je ohranjena, je Wolf nato izdelal sliko. Ogrin sam pa je naslikal angele, ki nosijo oblak pod sv. Štefanom. Za dva angela je Ogrin portretiral dve Deklevo-vi dekleti.

Dne 6. novembra je odšel Ogrin zopet v Benetke in pridno nadaljeval študije. Za sklep drugega šolskega leta je bila razpisana nagrada 300 srebrnih lir za najboljšo kompozicijo. Ogrin si je izbral umor vojvoda Galeazza Marije Sforza v cerkvi sv. Štefana v Milanu 1476. V svojih spominih je Ogrin pomotoma zapisal umor Galeazza Viscontija (v milanskem Domu). Za kompozicijo je napravil več študij, porabil portrete svojih profesorjev, součencev in sošolke Detkeu z Nizozemskega. Umorjenega vojvoda drži Ogrinov hišni gospodar, nekdanji znani tenorist. Tudi sam sebe je uvrstil med navzoče.

Za karton je dobil prvo nagrado, zaradi zavisti domačinov pa je denarno nagrado odklonil »za revne domače akademike«. Zase je obdržal le diplomu. Zato ga je pohvalil beneški časopis L'Adriatico z dne 26. 7. 1877 in ga imenoval »plemenitega umetnika«. Takole nekako je pisal list: »Sredi nemških gora je živela družina pastirjev, ki je imela sina; kakor italijanski slikar Giotto je že kot deček kazal veliko nagnjenje za umetnost. Ko je pasel čredo, je sanjal o Italiji in zbiral prihranke, da bo lahko prekoračil Alpe in prišel študirat v Benetke. Ta deček je sedaj študent na tukajšnji slikarski akademiji in je dobil prvo nagrado za kompozicijo. 300 lir v srebru pa gospod Ogrin, tako se piše, ni hotel kot tujec sprejeti in jih darovati italijanskim sošolcem. Plemenito srce pravega umetnika«.

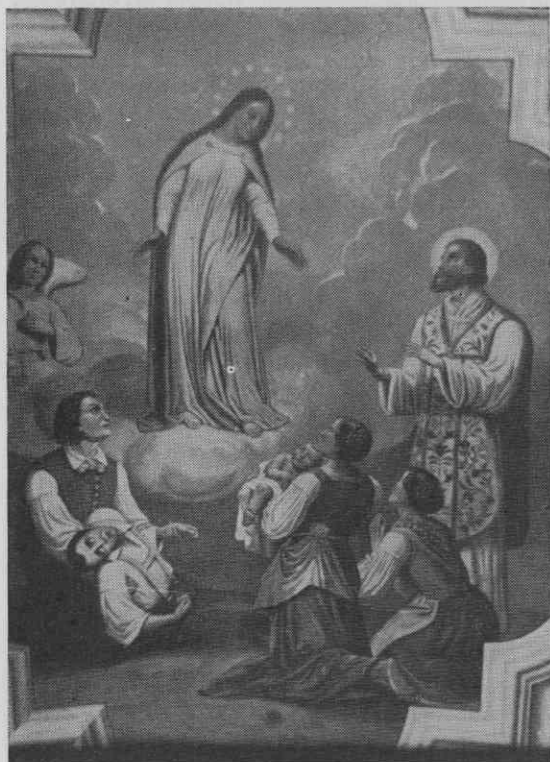
Tako je Ogrin končal beneško akademijo. Doma je obiskal Janeza Šubica, ki je slikal v Horjulu. Dne 19. avgusta 1877 pa je bil zopet

pri Wolfu v Vipavi. Ta mu je izročil v delo tri slike na evangeljski strani cerkve. Vse tri so iz življenja sv. Štefana: njegov sprejem za diakona, sv. Štefan deli miloščino in njegova posvetitev za diakona. Na slikah, ki jih je Ogrin naslikal po Wolfovih osnutkih, je skoraj vsaka glava portret. Na prvi vabi kaplan Vidergar sv. Štefana v diakonat, na drugi sliki deli grof Lanthieri revežem kruh, na tretji je naslikal dekana Grabrijana kot sv. Petra (skica je v Narodni galeriji), poleg njega stoji beneficiat Hiti. Kot Štefan je naslikan Ivo Prost, pozneje nadučitelj in pisatelj, za vipavskim mežnarjem pa je naslikal Wolfa samega. Vse tri slike je končal v petih tednih. Delo v vipavski cerkvi pa je bilo končano konec novembra 1877.

Ogrin se je odločil, da dopolni svoje znanje še na dunajski akademiji. Wolf mu je januarja 1878 napisal priporočilno pismo na Vojtêha Hynaisa, kjer ga je prosil, naj Ogrinu, ki je dovršil beneško akademijo, pomaga na Dunaju z dobrimi nasveti.

5. NA DUNAJU

Na Dunaju je Ogrina na kolodvoru pričakoval stari prijatelj, jurist Volčič. Drugi dan je poiskal Jurija Šubica, ki je bil tedaj v Griepenkerlovi specialni šoli. Jurij mu je razkazal novo poslopje umetnostne akademije in ga predstavil nekaterim profesorjem. Zimski

S. Ogrin, Bolniki pred Marijo in sv. Valentinom. Slika na oboku ladje župne cerkve na Senturški gori

in poletni semester 1877/78 je Ogrin obiskoval splošno slikarsko šolo na akademiji pri prof. Griepenkerlu kot gost. Dne 10. novembra 1878 pa je bil sprejet med redne učence. Na akademiji se je seznanil s frančiškanom p. Aleksandrom Roblekom, s katerim sta bila nato najboljša prijatelja do Roblekove prezgodnje smrti. Ko je prišel še Janez Šubic na Dunaj, sta stanovala z Jurijem skupaj. Sèm je pogosto zahajal tudi Ogrin.

Vsem je šla bolj trda za denar, a dokler je kdo kaj imel, so si pomagali drug drugemu. Ko pa je vsem zmanjkalo denarja, so zastavljali svoje stvari pri Judih. Tako je nekoč Jurij poklical z dvorišča k sebi v II. nadstropje Juda, ki je kupoval stare stvari in mu ponudil v nakup svoje hlače. Jud mu je hotel dati le malenkostno vsoto, nato pa ga je Jurij napodil. Ko je bil Jud zopet na dvorišču, ga je Jurij vnovič poklical, a Judova ponudba je bila sedaj za 10 kr nižja od prejšnje. To se je nekajkrat ponovilo in vsakokrat je Jud zmanjšal svojo ponudbo za 10 kr. Slednjič je dobil hlače za polovico svoje prvotne ponudbe.

Ogrin je veliko kopiral v slikarski galeriji Belvedera za Franca Kotnika v Verdu, ki ga je podpiral. Zanj je naslikal tudi sliko »Kaj pa to?« Ko je moral Jurij Šubic k vojakom v Bosno, sta z Janezom Šubicem risala za Stritarjev »Zvon«. Ogrin je narisal npr. »Kaj pa to?« »Črtomir in Bogomila na Blejskem otoku« in več drugih risb. Stritar je te risbe slabo plačeval, menda po goldinarju za risbo. Leta 1879 je Ogrin naslikal za bankirja dr. Pongratza dve oltarni sliki za neko farno cerkev, ki je bila pod njegovim patronatom. Poleg tega ga je Pongratz povabil, naj pride med počitnicami na Bled, kjer mu bo poslikal kapelico pod njegovo vilo.

Ogrin je sklenil, da bo po dveh letih zapustil Dunaj. S p. Roblekom sta se domenila, da se snideta v Benetkah, kamor je pater nameraval iti po dovršeni dunajski akademiji.

Z Dunaja je Ogrin šel najprej domov, nato pa na Bled, kjer je naslikal v Pongratzovi kapelici sliko Marije Pomagaj. Kapelica je stala pod Pongratzovo vilo ob jezeru. Pozneje je tam sezidal svojo vilo Praprotnik in izravnal teren. Pred nekaj leti je gledala iz zemlje le zgornja polovica kapelice s podobo Marije z detetom, spodnji del, kjer so bili naslikani prosilci, ki se zatekajo v stiskah k Mariji in v ozadju Blejsko jezero z otokom, pa je bilo zasuto. Poleg kapelice je naslikal za Pongratzove še oljnato sliko Blejsko jezero z otokom.

Po vrnitvi na Vrhniko je Ogrin obiskal mojstra Wolfa, ki ga je naprosil, naj mu naslika oltarno sliko sv. Antona Puščavnika za podružnico sv. Antona v Drenovcu na Bizeljskem. Sliko je moral Wolf napraviti za hote-

lirja Tavčarja, kateremu je bil dolžan za hrano in pijačo. Ogrin je šel na frančiškanski most in tam poiskal nekega berača z dolgo brado, primerneza za model, in ga peljal v Wolfov atelje. Tam je naslikal zaželeno sliko v dveh dneh.

Na Vrhniki je naslikal za župnika v Vre-mah, Fetticha Frankheima, ki je bil prej kaplan na Vrhniki, »Pogled na Vrhniko z Drče«, ki je sedaj v Narodni galeriji, in »Kotnikovo hišo v Verdu« za Franca Kotnika. Delal je tudi na gradu v Lesnem brdu, kjer je na vzhodni strani gradu naslikal sončno uro z Božjo materjo in portretiral Franca in Emilijo Golob, lastnika gradu, njuna otroka in mater graščakinje. Slike so bile uničene med zadnjo vojno.

Še pred odhodom v Benetke je Ogrin dobil pismo p. Robleka, ki je bil tedaj že tam. Sporočil mu je, da je bila lani, 1878 akademija v Benetkah popolnoma preurejena in da sedaj ni več slikarska šola, marveč le nekaka pripravljalna šola za slikarje. Učenci ne slikajo več glav in aktov, marveč jih le rišejo. Za učence, ki so že napredovali, je na razpolago nekaj honorarnih profesorjev, ki pa niso v nikakšni zvezi z akademijo. Ker ni denarja za modele, se pri teh slika le kake tri dni v tednu.

6. PO ITALIJI

Na jesen 1879 se je Ogrin odpeljal v Benetke. Nameraval je, da si ogleda Italijo vsaj do Rima. V Benetkah je obiskal p. Robleka v frančiškanskem samostanu. Z njim sta nato obiskovala galerije in cerkve. Oglasil se je tudi pri svojem bivšem profesorju Molmentiju in obiskal še nekatere druge znanca. Ko je zvedel, da je slikar Feuerbach v Benetkah, je pisal Wolfu, naj mu pošlje priporočilno pismo zanj. Preden je dobil odgovor, je Feuerbach 4. januarja 1880 nenadoma umrl. Ogrin se je udeležil pogrebni obredov, ko so truplo odpeljali na kolodvor.

Iz Benetk je odpotoval v Bologno, kjer je ostal dva dni. Tu je občudoval zlasti Rafaelovo Sv. Cecilijo. Tretji dan se je odpeljal čez Apenine v Firence. Ogledal si je mesto, šel na S. Miniato in v Fiesole. Obiskal je poleg drugih muzejev tudi muzej sv. Marka, kjer si je ogledal dela pobožnega fra. Angelika. V hodniku na dvorišču pred cerkvijo Annunzi-ate je kopiral nekaj slik Andreja del Sarto.

V začetku marca je odpotoval v Rim. Tu je stanoval na Via Rasella 21 v tretjem nadstropju tik ob vrtnem zidu Kvirinala. Za ogled mesta si je nabavil Mayerjev vodič »Po Italiji v 50 dneh«. Za revnega slikarja je bilo 9 mark velik izdatek. Ko je vodič slednjič le kupil, je napisal na naslovni strani: »Sedaj moje. Rim 10. marca 1880. S. Ogrin.« Do

smrti mu je bil ta vodič najljubša knji-ga, njegov priročnik umetnostne zgodovine.

Z vodičem si je nato ogledoval mesto, nje-gove cerkve in zbirke. Rad je hodil k sv. Pavlu in sv. Lovrencu zunaj mesta, najrajši pa v cerkev sv. Petra in v Vatikan, kjer je občudoval Rafaelove in Michelangelove fre-ske. Pri sv. Petru se je udeleževal obredov velikega tedna. Bil je v cerkvi, ko so po ju-tranjicah pokazali z balkona nad kipom sv. Veronike vernikom relikvijske sv. Križa in Ve-ronikin prt. Pokazal jih je Leon XIII. »velik, suhoten mož, častljiv starček«, kot je pisal 26. marca o tem svojem prijatelju. — Ob kon-cu avgusta se je vrnil domov.

7. DOMA IN NA VIPAVSKEM

Na Vrhniki je leta 1881 naslikal božji grob za farno cerkev. Ker je imel veliko naročil za Vipavsko dolino, se je nato preselil v Vipavo. Atelje je imel v drugem nadstropju vipavske-ga župnišča. Od tod je imel krasen razgled po Vipavski dolini in na bližnje vinske gori-ce. Tik pred božičem ga je obiskal Vatroslav Holz. Tedaj je slikal Križev pot za Gradiško. Holz je opisal ta obisk v Slovenskem Narodu.

V začetku leta 1882 se je vrnil p. Roblek iz Rima in mu priskrbel naročilo Križevega pota za Pevmo. Po opravljenih naročilih se je vr-nil na Vrhniko, kjer je od 15. junija 1882 da-lje stanoval pri Krištofu v Hribu št. 62, kjer je danes Dom onemoglih.

Ogrin je zahajal v gostilno pri Štritofu, kamor je prihajal tudi Jožef Petkovšek, ki je bil bratranec krčmarice Ane Tomšič. 21-letni Verjan je spomladi prišel od vojakov iz Bos-ne in je nameraval postati slikar. Takoj po vrnitvi iz Bosne je bil aprila že v Benetkah, kjer mu pa tamkajšnja slikarska šola ni ugajala. Zato je nameraval iti na jesen v Mo-nakovo. Morda je obiskoval Ogrina v nje-govem ateljeju ali pri delu na prostem; da pa bi se pri njem šolal, ni govora. Po zapisku v ne-ki skicirki je Ogrin že 10. septembra odšel na Vipavsko, kjer je slikal pri kapucinih v Sv. Križu. Tako so domneve Marolta in Mesesnela, da je napotil Ogrin Petkovška v Benetke in da se je šolal pri njem, brez vsake podlage.

Ogrin je pri kapucinih slikal v cerkvi in napravil Križev pot. Tam je ostal do 22. de-cembra. Naslednje leto je bil zopet na Goriškem in poslikal prezbitarij v Šmarju.

Nato se je za stalno naselil na Vrhniki. Ustanovil je lastni dom in se 9. septembra 1884 poročil z Elizabeto Tomšič, hčerjo krč-marice pri Starem Štritofu. To leto je začel zidati tudi svojo hišo ob Tržaški cesti.

Leta 1888 so se sestali v Ljubljani Janez Šu-bic, ki je bil tedaj v Kaiserslauternu, njegov brat Jurij iz Leipziga in Ogrin. Domenili so se, da se drugo leto sestanejo na Ogrinovem

domu. A bil je to zadnji sestanek. Janez je umrl že naslednje leto, Jurij pa leta 1890.

8. CERKVENI SLIKAR

Polnih petdeset let je Ogrin slikal skoraj iz-ključno za cerkve. Po njegovem seznamu na-ročil, ki ga je vodil od leta 1885 do svoje smr-ti leta 1930, je poslikal kakih 30 prezbitari-jev, napravil 12 slik na cerkvene stene, nasli-kal 18 križevih potov, 15 božjih grobov, 16 bander in poslikal 16 vaških kapelic.

Delal je veliko, zaslužil pa malo. Če je ho-tel dobiti delo, je moral delati za nizko ceno, ker visokih cen večina cerkva ni zmogla. Za oljnate slike je vedno uporabljal najboljši material, slikal jih je vedno na dvonitnik (cvilh) z najboljšimi barvami. Tako npr. je le-ta 1900 prejel za sliko sv. Družine (format 2,25 m × 1,35 m) za delo, platno, slepi ok-vir in barve 100fl. Leta 1913 je naslikal božji grob za Dolenjo vas pri Ribnici. Dobil je 680 kron, stroškov je imel 223 kron, ostalo mu je torej 457 kron. Na koncu je pripisal: »Malo za poldrugi mesec dela dveh delovnih moči!«

Dolg, ki ga je napravil pri zidanju svoje hi-še, ga je moril vse življenje. Vedno je hrepe-nel, da bi si nabavil gibljivo lutko za slikanje oblek po naravi, a potrebnega denarja ni ni-koli imel.

S. Ogrin, Sv. Družina. Slika v župni cerkvi na Vrhniki

Njegovo umetnost je najbolje označil dr. Mantuani v članku »Poljudna umetnost v praksi«, ki je izšel v Slovincu 10. februarja 1928 o slikarji v cerkvi v Št. Vidu pri Cerknici. Tam piše pravilno, da imajo cerkve, posebno na deželi, nabožno vzgojno nalogo, kakor izvaja sv. Pavlin Nolanski v svojih spisih. Umetnik naj govori s svojo umetnostjo preprostem človeku neposredno tako, da mu

boumljiv, ne more pa mu staviti umetniških problemov. O »modernosti« pri Ogrinovihslikah ni govora. Te tudi ni iskal, ampak je ostalzvest svoj smeri, to je novejši nazarenski šoli, ter obljubil strpc šentviške farne cerkve zumljivimi liki, ki si jih ve vsebinsko tolmačiti vsak župljan, star ali mlad. Ogrinova umetnost služi torej važnemu namenu cerkvene umetnosti: vzpodbujanju k pobožnosti.

